

R **eportatge**

Adolescents que migren sols: treballar des de la trinxera

Laura Sayavera

“Más vivo que el hambre, Ahmed se escurrió como una anguila de una pareja de policías cuando intentaban identificarlo la madrugada de ayer en una plaza del centro de Barcelona. [...] Tiene 13 años, nació en el barrio tangerino de Suq Dajil, el famoso Zoco Chico, en pleno centro de la ciudad, y tiene una habilidad para buscarse la vida que para sí quisieran muchos mayores. Quizá ha tentado demasiado a la suerte y su ir y venir constante por plazas y avenidas desde que hace tres días recaló en Barcelona le ha hecho pasar dos veces por dependencias de atención al menor.”

La història de l'Ahmed podria ser la de qualsevol dels infants i joves migrats sols que han arribat a Catalunya durant aquests darrers anys. La realitat, però, és que han passat ja més de dues dècades des d'aquella nit en què va aconseguir esmunyir-se de la policia. Una escena que la periodista Isabel Ramos relatava a l'article "Más vivo que el hambre", publicat a *La Vanguardia* l'1 d'octubre de 1998, moment en què el fenomen va sortir a la llum pública. La presència d'aquests adolescents als carrers de Barcelona, doncs, no és una realitat nova, tot i que, certament, és fluctuant. El creixement exponencial de les arribades que es va començar a registrar el 2016 ha deixat un altre cop en evidència les mancances estructurals que arrossegava el sistema de protecció a la infància i l'adolescència i ha fet que els mitjans de comunicació tornin a posar el focus en la situació d'aquests joves, alguns dels quals malviuen als carrers del districte barceloní de Ciutat Vella o en

▼ Foto: Laura Sayavera. D'esquerra a dreta, l'Àmine, l'Aya i l'Ibrahim, que van anar a viure al centre d'acollida de les Terres de l'Ebre, a Àmposta, després de migrar sols.

barraques a Montjuïc. Uns infants i adolescents que encara han de carregar amb l'etiqueta estigmatitzadora que els atribueix la paraula MENA (menors estrangers no acompanyats).

El primer jove migrat sol detectat a l'Estat va arribar a Extremadura el 1993. Pel que fa a Catalunya, l'any 1998 el sistema de protecció fixava en 245 el nombre de casos d'infants i adolescents migrants, segons les dades que recull l'educadora social i antropòloga Núria Empez a la seva tesi doctoral, *“¡Solo Valiente!”* (2015). A finals dels anys noranta del segle passat, quan es va fer pública la presència d'adolescents en situació de carrer a Barcelona i a Santa Coloma de Gramenet, el govern català no va actuar, al·legant que eren menors d'edat estrangers. La periodista Marta Costa Pau explicava la situació de manera molt crua al reportatge “Meninos da rua’ en los suburbios de Barcelona”, publicat el 4 d'octubre de 1998 a *El País*: “Las instituciones conocían la existencia de estos *meninos da rua*¹. La Generalitat, que tiene la competencia de la protección de menores, también. Pero se ha amparado en el vacío legal existente para dejarlos abandonados a su suerte”.

¹ En referència als nens de carrer del Brasil.

Arran de la pressió de diferents col·lectius, associacions i activistes –i a partir de les lleis de protecció a la infància–, el Govern va optar per crear recursos específics per atendre aquests infants i adolescents, en comptes de fer-ho amb els recursos de protecció ja establerts per als que eren autòctons (EMPEZ, 2015). Segons l'autora, el sistema de protecció que es va determinar el 1999 se segueix implementant en l'actualitat, amb la creació de nous recursos i serveis pensats per atendre exclusivament adolescents que migren sols. “Ara es parla molt d'allau, de saturació i d'emergència, però és un sistema matusser –discriminatori i paral·lel al dels nens autòctons– que ja es va implementar a finals dels anys noranta, quan no hi havia aquesta situació. A més, en molts sentits és un sistema racista perquè és molt probable que un nen marroquí tutelat que tingui família vagi a un d'aquests centres només pel seu origen, mentre que un nen català difícilment acabarà allà”, subratllava Empez l'abril passat a la facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona (UB), durant la seva participació en la jornada “El treball amb joves de tota mena”.

A la seva tesi, Empez fa referència a la lluita que les entitats han dut i se segueixen duent a terme perquè es garanteixin els drets dels infants i joves migrants –cal recordar aquí la Plataforma Ciutadana en Defensa dels Menors Immigrants Desemparats, creada a finals del 1999, o el col·lectiu DRARI, ja dissolt–, i explica que l'actuació del Govern ha anat sempre més encaminada a reduir el nombre de nois tutelats. En aquest punt, l'autora es refereix

a les propostes de repatriació o reagrupament familiar, que van generar moltes queixes per part de col·lectius socials –i també des de l'àmbit jurídic– perquè es feien sense garanties. Des del 2007 no es fan repatriacions no voluntàries al Marroc, d'acord amb les garanties jurídiques

El creixement del nombre d'arribades que es va començar a registrar el 2016 ha tornat a evidenciar les mancances estructurals que arrossegava el sistema de protecció a la infància i l'adolescència.

previstes en la llei d'estrangeria, i cal dir que, fins aleshores, s'havien fet efectives poques de les repatriacions proposades (SÍNDIC DE GREUGES, 2018). Ara bé, segons Empez, tot i que no van ser significatives pel que fa a les xifres, “sí que van tenir un efecte dissuasiu o de fuga per la por dels menors de ser retornats”. A partir del 2006, les polítiques públiques es van centrar en el programa de retorn voluntari Barcelona-Tànger (rebatejat després com a Catalunya-Magrib),

que tampoc mai va ser efectiu perquè no hi havia candidats que volguessin tornar-hi voluntàriament. De fet, es va tancar el 2012, coincidint amb les retallades pressupostàries.

Com acostuma a passar en els períodes en què les arribades de joves migrants sols augmenten, les devolucions s'han tornat a posar damunt la taula sota l'empara del reagrupament familiar. Ho va fer el PP a principis d'any, tot i que llavors el govern del PSOE ja havia tret del calaix un acord relatiu a aquesta qüestió signat amb el Marroc el 2007 i que no s'havia aplicat des de la seva entrada en vigor el 2013. Cal tenir en

compte, però, que les repatriacions han de ser una mesura protectora i no un mecanisme per gestionar el flux migratori. La clau és que els infants i joves que arriben aquí sols siguin tractats com a menors d'edat i no pas com a adults als quals s'ha d'aplicar la llei d'estrangeria. En definitiva, que siguin considerats nens en perill en comptes de nens perillosos, en paraules d'Empez.

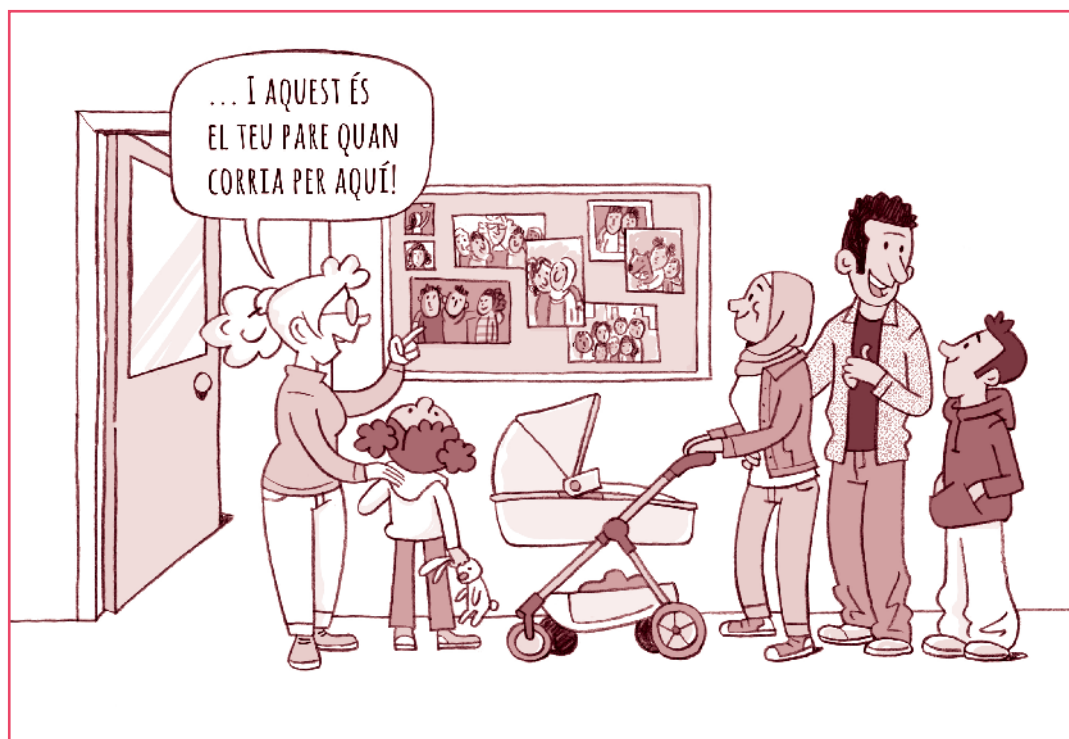
La presència d'adolescents en situació de carrer es va fer pública a finals dels anys noranta del segle passat i, d'entrada, el Govern no va actuar al·legant que eren menors d'edat estrangers.

EMERGÈNCIA DE PAÍS

Durant els quatre primers mesos de l'any van arribar a Catalunya 775 infants i joves que havien migrat sols. Segons dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), al llarg del 2018 ho van fer 3.659 adolescents –un 59% més que l'any anterior– i enguany es preveu l'arribada de 5.500 joves. A finals d'abril hi havia 4.077 adolescents migrats sols al sistema de protecció, que representaven un 41% del total d'infants i joves atesos. El 97,3% són nois i venen sobretot des del Marroc (un 80,4%) i l'Àfrica subsahariana (un 14,4%). La gran majoria tenen entre 15 i 18 anys. “A finals dels anys noranta, acostumaven a ser nois amb molta dinàmica de carrer a Tànger, que creuaven l'Estret amagats en camions o com podien; avui, majoritàriament, es tracta de projectes migratoris organitzats per la família”, explica l'educador social i vicepresident del CEESC, Lluís Vila.

L'increment del nombre d'arribades va fer saltar les alarmes el setembre de l'any 2018, quan es van fer públiques les imatges de nens dormint en comissaries dels Mossos d'Esquadra mentre esperaven que se'ls assignés un centre.

El sistema de protecció estava desbordat i el Govern ha respost obrint centres d'emergència. Estem parlant d'albergs, cases de colònies o, fins i tot, hotels, creats d'un dia per l'altre per intentar allotjar els nois de la manera més digna possible i amb el hàndicap que, en molts casos, es troben allunyats de la població. Són, per tant, centres provisionals pensats per a una estada curta –mentre es busca un recurs especialitzat–, però la saturació dels centres d'acollida ha provocat que els joves hi passin més temps del recomanat. A causa de la urgència, a més, no es pot fer un bon treball previ amb la població que rep els adolescents i això també ha tingut conseqüències. Només cal recordar els atacs racistes que

es van produir al març en dos centres de Canet de Mar i Castelldefels o les protestes a Rubí el maig passat, quan els veïns van descobrir la intenció de la Generalitat d'obrir un centre en un antic hotel de la ciutat.

Des del juny del 2017, el govern ha creat 2.655 places específiques per a infants i joves migrats sols. Són dades actualitzades fins al mes de maig, en què hi havia 168 centres creats exclusivament per atendre'ls, segons la DGAIA. Aquí s'hi inclouen des de centres d'emergència fins a serveis de primera acollida, pisos per a nois de 16 a 21 anys o residències per a joves en procés d'inser-

ció social i laboral, entre altres recursos. La situació –que s’ha elevat a la categoria d’emergència de país– ha fet que s’aprofundeixi en l’externalització dels recursos de la DGAIA, que en delega la gestió a entitats o empreses. “L’Administració depèn de les entitats del tercer sector perquè no té prou recursos propis i, alhora, les entitats depenen de l’Administració perquè, sense els encàrrecs, han de tancar la barraca. Per tant, les mateixes entitats s’han abaiçat els pantalons i han acabat acceptant condicions indignes. D’aquesta manera també han precaritzat el sistema, una situació de la qual l’Administració s’ha

aprofitat. Aquesta interdependència és nefasta i també contribueix al fet que els serveis no tinguin la qualitat que haurien de tenir”, critica Vila.

El vicepresident del CEESC admet que el creixement del nombre d’arribades ha estat “brutal”, però lamenta la falta de previsió del Govern. “Arriba un moment en què ja no hi ha excusa. S’ho podien haver imaginat i han acabat posant uns pedaços, els centres d’emergència, per evitar simplement que els nens dormin a comissaria”, afirma. Són recursos on el projecte educatiu i l’atenció especialitzada a cada jove queden en segon pla. “La situació és greu perquè ara, a més, amb l’excusa que no troben educadors, qualsevol persona que parli àrab pot estar atenent aquests nois. És a dir, ja no es tracta només que el sistema de protecció no estigués prou reflexionat des del punt de vista de l’acolliment, l’atenció i l’acompanyament d’aquests infants o joves, sinó que, a sobre, ens trobem en una situació d’emergència sense recursos o serveis més finalistes i amb equips que no estan preparats per atendre aquesta realitat”, conclou el vicepresident del CEESC.

Enmig de tot plegat es troben els professionals, els que treballen des de la trinxera. “Davant d’aquesta complexitat, la figura educativa queda reduïda a un agent de control, a un tallafocs de l’Administració, perquè no hi ha projecte educatiu ni recursos suficients per poder fer l’acompanyament com cal. Quan et poses sota el prisma dels drets dels infants, tens molt clar quin és el teu paper, però quan ho vols concretar sobre el terreny, veus que les incongruències són majúscules i la relació educativa perd la significativitat”, reflexiona Vila. “Si tot és control, quina capacitat d’incidència podem tenir?”, es pregunta.

L’increment del nombre d’arribades va fer saltar les alarmes el setembre del 2018, quan es van fer públiques les imatges d’infants dormint en comissaries dels Mossos d’Esquadra mentre esperaven que se’ls assignés un centre.

A això cal sumar-hi unes ràtios inadequades d'educadors per nombre d'infants i ofertes de feina precàries. “Hi ha una rotació brutal de personal; molts educadors abandonen i n'hi ha que acaben al divan. Tot i així, en comptes d'invertir en la supervisió dels equips, en plantilles més potents i professionals més especialitzats, cada vegada hi ha treballadors més precaritzats bregant amb totes aquestes contradiccions”, subratlla Vila. L'educador ho compara amb un hospital: “Imagina que ets un metge d'urgències i arriba un pacient en ambulància. Un cop estabilitzat, veus que hi ha una vàlvula del cor que no li funciona bé. Fan falta un quiròfan, un anestesista i un cardiòleg, però no pots

oferir-li res del que necessita”. És lògic, doncs, que moltes educadores i educadors socials es preguntin si el repte professional d'acompanyar aquests joves per assolir la plena integració social pot ser realista en aquest context.

Un altre aspecte que cal tenir en compte és la llei d'estrangeria, que

El CEESC lamenta que als centres d'emergència no hi hagi projecte educatiu ni recursos per fer un bon acompanyament, ja que la figura educativa es redueix a un agent de control.

tampoc posa les coses fàcils a aquests joves. “Els també tenen necessitats de subsistència i afectives, relacionals i de seguretat, però en el seu cas l'expectativa laboral i econòmica és d'una immediatesa brutal. Ara bé, és absolutament desajustada. El drama és gran perquè la llei i el mercat de treball no els donaran el lloc que desitgen o al qual aspiren”, explica Vila. De fet, en cas d'obtenir la documentació, se'ls concedirà un permís de residència –però no de feina– i això fa que els sigui difícil renovar-lo un cop tenen 18 anys, ja que la majoria no disposen de mitjans de vida ni possibilitats reals de ser autònoms (EMPEZ, 2015). “Quin potencial d'emancipació tenen avui els joves de 19 o 20 anys? Si, a sobre, no parlen la llengua o no tenen permís de treball, com s'han d'emancipar? Les incongruències del sistema aboquen les persones a la marginalitat. Cal una resposta en majúscules pel que fa a política econòmica, social i d'ocupació”, afirma Vila.

En aquest marc, el gener passat el Govern va presentar l'*Estratègia catalana per a l'acollida i la inclusió dels infants i joves emigrats sols*, un full de ruta per millorar l'atenció a aquests adolescents. “Els objectius estan definits, sense qüestionar el sistema de protecció amb majúscules, però en aquests moments [en referència al mes de maig] no té una dotació pressupostària assignada”.

nada ni coneguda”, destaca el vicepresident del CEESC. Segons el seu parer, caldria “multiplicar per quatre el recursos econòmics del sistema de protecció i disposar de més centres, més i millors equips professionals i diversitat de propostes i serveis”.

INICIATIVES COMUNITÀRIES

“No hem d’oblidar que cada jove té la seva pròpia història. Jo he necessitat sentir la seguretat que podia confiar en la persona amb qui estava parlant i també és important que et preguntin i t’escoltin deixant de banda els prejudicis.” És la resposta que dona Lamiae Abassi quan li pregunten què espera un jove tutelat de la figura de l’educador social. El públic que l’escolta està format majoritàriament per futurs professionals, que segueixen atentament la seva intervenció en la jornada “El treball amb joves de tota mena”, a la UB. Ella sap bé de què parla. Té 20 anys i, dels 13 als 18, va viure en un centre residencial d’acció educativa (CRAE) de Barcelona. És també una de les joves que forma part de l’associació Exmenas, creada l’any passat per donar veu al col·lectiu i trencar els prejudicis vinculats a l’acrònim amb què se’ls ha etiquetat.

Tot i que la creació de l’associació és relativament recent, ja fa temps que la Lamiae i altres noies que també formen part d’Exmenas acompanyen aquests joves. En concret, fan de pont entre els nois i les entitats, i els ajuden a fer tràmits si ho necessiten. “Els perceben que els tractem d’igual a igual, sense cap autoritat, i el fet de tenir la mateixa edat i conèixer el seu idioma també és un punt a favor”, explica la Lamiae. Va ser pels volts del 2017 quan aquestes noies van començar a donar suport als joves que llavors malvivien a l’entorn del Pou de la Figuera. Una tasca comunitària que partia de l’ajut que algunes mares del barri barceloní de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera havien començat a donar als nois –preparant-los menjar– i a la qual han contribuït altres iniciatives. Cal esmentar aquí el gimnàs Sant Pau, conegut per la seva tasca social al Raval i que ha estat atenent uns dos-cents joves migrants (la majoria derivats per entitats socials o per l’Administració i, alguns, en situació de carrer). Val la pena recordar també l’*iftar* comunitari que un grup de noies veïnes del Raval van compartir durant el ramadà amb els joves que dormen als jardins de Sant Pau del Camp, tal com va explicar la periodista Helena López a l’article “Ramadán solidario para los ‘niños de la calle’ del Raval”, publicat a *El Periódico* el 24 de maig passat.

A tota aquesta feina invisible cal sumar-hi la que fa l’Espai de l’Immigrant, on va néixer l’associació Exmenas. L’Ulises, portaveu del col·lectiu, també va participar en la jornada celebrada a la UB. “Des de l’Espai creiem que cal que

l'educador social sigui conscient de les realitats que hi ha als diferents barris. Tots aquests agents comunitaris intervenen a l'espai on es troben sense cap suport institucional, una tasca que té a veure amb una dimensió de solidaritat, de barri, que no és considerada ni validada", conclou. L'Ulises també manté que cal més formació antiracista. "Un educador ha de saber què és el racisme i què

és un CIE, conèixer com es construeixen les polítiques, el tema de la blanquitud i la violència permanent que reben aquests nois i noies; d'aquesta manera, a l'hora d'aplicar una normativa o protocol, tindrà més elements per poder decidir i no actuarà de forma mecànica", manté.

L'associació Exmenas, que fa acompanyament als joves que han migrat sols, reivindica la importància del treball comunitari que s'ha teixit des dels barris.

té. L'Ulises recorda que les decisions dels professionals afecten la vida de les persones i creu que cal desfer-se de la idea "del blanc salvador". "Vivim en una societat racista on no es reconeix el racisme, on tothom l'exerceix però ho nega, i sembla una paranoia de la persona que ho viu. No, no és així", sentència.

LA IMPORTÀNCIA DEL VINCLE

"Las personas somos resultado de infinitas relaciones, del confluir de infinitas influencias. Las personas no son como son y luego se relacionan, sino al contrario, llegan a ser como son como resultado de las relaciones que las fueron moldeando." La frase està recollida en el llibre *Esa persona que somos* (2012), del filòsof i pedagog Enrique Martínez Reguera, i a Núria Empez li agrada citar-la per recordar la importància del vincle, de l'empatia i de la mirada a l'hora de tractar amb infants i joves que han migrat sols. Ella i la Núria Bayona són les dues educadores socials que estan al capdavant de l'Espai Jove de l'Ajuntament de Manresa, on atenen nois i noies d'entre 12 i 25 anys que han vingut d'un altre país. "El nen, quan ve, no busca l'Espai Jove. La primera vegada potser sí, però després ve a buscar la Núria –ja sigui l'una o l'altra– perquè hi ha un vincle i el que troba és una cara amable, l'única cosa que nosaltres podem oferir moltes vegades. Pensem que això és molt important, la qual cosa no vol dir que no l'esbronquem si és necessari", afirma.

Empez explica a la seva tesi que els joves veuen els educadors com una figura de control, una categoria de la qual exclouen els professionals als quals

consideren bons (aquells que senten que els aprecien). Creu també que cal canviar la visió que es té d'aquests joves. “Recordo un noi que va venir i es va posar a cridar. Podríem haver-lo aturat, però el vam deixar continuar. Quan va acabar, vam preguntar-li què li passava i ens va dir que era el seu aniversari i ningú l'havia felicitat. Aquell dia treballàvem en medi obert, de manera que ens vam poder permetre anar a menjar un gelat i fer-nos una foto. Moltes vegades no aguantem els crits, però per sort aquell dia nosaltres ho vam fer. Va ser un moment molt important per a ell i per a nosaltres”, destaca.

L'educadora subratlla que “ningú neix sent un nen de carrer ni un delinqüent” i que, “segons el que ens trobem a la vida, anirem cap a una banda o cap l'altra”. En aquest sentit, Empez manté que, com més positiva sigui la imatge que projectem, més esperança els donarem. “Jo, en comptes d'advertir-los que acabaran a la presó, els dic: ‘Quan vinguis d'aquí a 15 anys amb la teva dona i els teus fills els explicaré tots els maldecaps que em vas donar’. Sempre somriuen, és una passada. Si algú em demanés una recepta, li donaria aquesta”, conclou.

L'Aya, l'Amine i l'Ibrahim viuen al centre d'acollida de les Terres de l'Ebre i van migrar sols perquè volen estudiar i treballar amb l'objectiu de construir-se un futur aquí.

CONSTRUIR UN FUTUR

L'Aya, l'Amine i l'Ibrahim es mostren tímids al principi, però de mica en mica es va trencant el gel. Tots tres van arribar al centre d'acollida de les Terres de l'Ebre, a Amposta, a mitjan de l'any passat i posen rostre a la realitat dels adolescents que han migrat sols. El primer que es decideix a parlar és l'Amine, de 16 anys. “Estic estudiant un curs de comerç, però vull treballar de cuiner. Vaig aprendre a cuinar al Marroc i m'agrada, me'n va ensenyar la meva mare. La *fidenà* és el plat que sé fer millor”, explica orgullós amb un fil de veu. L'Ibrahim i l'Aya, de 17 anys, van arribar des de Tànger i a ella l'acompanyava el seu germà. Els tres comparteixen pis –una unitat funcional annexa al centre– amb dues noies i tres nois més, tant migrants com del territori. L'Ibrahim i l'Aya també estan estudiant. A ell li agradaria treballar com a soldador i, a ella, d'administrativa. Tots tres desitgen construir aquí el seu futur. “Vaig venir perquè volia estudiar i després treballar. És més fàcil que al meu país; al Marroc no hi ha feina”, explica l'Amine.

En el moment de l'entrevista, l'Ibrahim està a punt de complir 18 anys i, en breu, tindrà el permís de residència. “Ara no tinc permís per treballar, però continuaré estudiant”, afirma convençut. Està tranquil perquè sap que anirà a un pis per a majors d'edat. “Al principi, sí que es queixaven per la qüestió dels papers i s'enfadaven perquè els volien en dos dies. Cal explicar-los que va tot a poc a poc”, comenta la directora del centre, Joana Pegueroles. L'Amine admet que pensava que tot era més ràpid. “Volem els papers perquè són molt importants per viure a Espanya i treballar”, afirma. Al centre, que funciona des de fa una dècada i pot acollir infants i adolescents d'entre 0 i 18 anys, han comprovat que les pràctiques en empreses són una oportunitat per als joves. “Són molt treballadors i sempre els diem que intentin destacar als cursos que fan; molts dels nois que tenim han començat a treballar a partir de les pràctiques”, explica Pegueroles.

Els tres adolescents coincideixen en el fet que la relació amb els educadors del centre és bona. “Ens ajuden molt i ens escolten. Esclar, si fas alguna cosa dolenta t'han de castigar, però nosaltres sempre ens portem bé”, explica entre riures l'Amine. “Cada xiquet és diferent i, en funció de la seva situació, requereix unes atencions o unes altres; a cada nen li donem el que necessita”, destaca Mònica Fabregat, que és coordinadora de la Llar Sènia, la unitat funcional annexa on viuen els tres joves. L'objectiu és que el centre s'assembli el màxim a una casa, sense oblidar les normes. “Ara bé, no som pas policies”, subratlla Pegueroles. L'equip treballa de manera individual amb cada nen, independentment de si són joves que han migrat sols o no. La línia que cal seguir, com explica la directora, és molt clara: “El centre és la seva llar i nosaltres venim a treballar a casa d'ells i per a ells”. **Q**

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- EMPEZ, Núria. “¡Solo Valiente!”. *Los menores que migran solos de Marruecos a Cataluña* (tesi doctoral). [en línia] <<http://bit.ly/NuriaEmpezQ21>> Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2015. [Consulta: 26 juliol de 2019].
- GONZÁLEZ, Alicia. “Evolución del papel de las entidades de acción social y del educador social en la atención de los Menores Migrantes no Acompañados”, *Educación Social: Revista de Intervención Socioeducativa*. Facultat d’Educació Social i Treball Social Pere Tarrés. Universitat Ramon Llull. Núm. 45 (2010), p. 166-p. 183.
- MARTÍNEZ REGUERA, Enrique. *Esa persona que somos*. Madrid: Editorial Popular, 2012.
- Síndic de Greuges de Catalunya. *La situació dels infants migrants sense referents familiars a Catalunya*. [en línia]. < <http://bit.ly/SindicQ21>> Barcelona: setembre del 2018. [Consulta: 26 de juliol de 2019].

CITA ARTICLE

SAYAVERA, Laura. “Adolescents que migren sols: treballar des de la trinxera”. *Quaderns d’Educació Social*. Col·legi d’Educaores i Educadors Socials de Catalunya. Núm. 21 (desembre 2019), p. 86-97.

RESUM

Aquest reportatge repassa l’evolució del fenomen de la infància i la joventut migrada sola i posa el focus en el paper que té la figura de l’educador social en l’actual context de saturació del sistema de protecció. Recull també el testimoni d’adolescents que han migrat sols.

Paraules clau: joves migrants, referents familiars, sistema de protecció

ABSTRACT

This article revises the evolution of the phenomenon of unaccompanied migrant children and young people and focuses on the role social educators play in the current context of saturation of the protection system. It also includes the testimony of adolescents who have migrated on their own.

Keywords: young migrants, familial referents, protection system